

Varslingsrutiner i Det Norske Baptistsamfunn (DNB)

Dette dokumentet gir retningslinjer for mottak av varsler og håndtering av saker som innebærer **seksuelle krenkelser, maktmisbruk og økonomisk mislighold i DNB.**

For å sikre en trygg organisasjon er det nødvendig med både forebyggende arbeid og et effektivt beredskapsarbeid. Det er styrets ansvar at oppdaterte varslingsrutiner vedtas hvert år, og administrasjonens ansvar at disse til enhver tid er på plass.

DNB har sammen med Ung baptist etablert en beredskaps- og rådgivningsgruppe med navn «**TRYGG**». Denne gruppen har utarbeidet veiledere og retningslinjer i relaterte saker. Se mer på <http://ungbaptist.no/trygg>.

Alle ansatte, frivillige medarbeidere og tillitsvalgte skal ha kjennskap til hvordan saksgangen er i organisasjonen og hva som er deres ansvar hvis de får mistanke om eller blir kjent med overgrep eller mislighold utført av en ansatt eller frivillig medarbeider/tillitsvalgt. Den ansattes nærmeste overordnede er ansvarlig for at vedkommende blir gjort kjent med dette.

Definisjoner og omfang

Seksuelle krenkelser: Med seksuelle krenkelser menes at den som har størst makt i en relasjon mellom personer i et asymmetrisk maktforhold, anvender en seksualisering av relasjonen på en slik måte at den andres intimitetsgrenser blir krenket. Seksuelle krenkelser kan innebære alt fra krenkende ordbruk til samleie.

Det er nulltoleranse for seksuelle krenkelser i DNB og Ung baptist. Grunnlaget for denne nulltoleransen er menneskets ukrenkelige verdi. En krenkelse av et annet menneske er en krenkelse av Guds vilje. Vi vil ha en høy bevissthet om forebygging og håndtering av seksuelle krenkelser. Vi tar på alvor at overgrep, vold og krenkelser forekommer også i kristne sammenhenger og har beredskap og rutiner som sikrer oppfølging av dem som har blitt utsatt for slike handlinger.

Våre menigheter og fellessamlinger skal være trygge arenaer for barn og unge og for alle som søker fellesskap og omsorg, eller har behov for samtale og sjelesorg.

En ansatt eller en frivillig medarbeider må derfor aldri invadere, krenke eller misbruke andre seksuelt. Det er brudd både på Guds bud og vilje og på de etiske retningslinjer som gjelder for DNB og Ung baptist.

Lederansvar i et kristent fellesskap er ingen rettighet. Det forutsetter en grunnleggende tillit. Ledere skal være gode forbilder. Det stilles derfor krav til livsførselen for å inneha en tjeneste eller et verv som innebærer åndelig lederskap.

Som menigheter skal vi opptre korrekt i forhold til de lover og regler som gjelder i samfunnet. Det er først og fremst straffeloven, likestillingsloven og arbeidsmiljøloven (som gjelder ansatte).

Maktmisbruk: Maktmisbruk defineres som å tvinge gjennom sitt syn, sak eller person på tvers av organisasjonens etiske og formelle retningslinjer som setter rammer for bruk av makt. Maktmisbruk omfatter også det å overse andre, bagatellisere, latterliggjøre, ikke lytte og andre former for umyndiggjøring.

Økonomisk mislighold: Økonomiske misligheter er et samlebegrep for økonomiske forhold som er ulovlige eller som innebærer misbruk av midler. Eksempler er korrupsjon, underslag, bedrageri, tyveri, favorisering/nepotisme eller annen misbruk av stilling.

Hvem varsler jeg til?

Dersom du selv har opplevd eller får mistanke om eller kjennskap til at noen er eller har vært utsatt for seksuelle krenkelsler, maktmisbruk eller det er begått økonomiske misligheter skal du straks melde fra. Varsling i en organisasjon betyr å melde fra enten skriftlig eller muntlig til en leder eller en som er ansvarlig i organisasjonen. Det er viktig å si ifra om uønsket oppmerksomhet eller hendelser slik at ledere i organisasjonen blir klar over hva som skjer og kan ta tak i det.

- Oppstår anklagen i en menighet, meldes det fra til pastor eller styreleder.
- Gjelder anklagen forhold i DNB eller Ung Baptist, meldes det fra til generalsekretær i DNB eller daglig leder i Ung baptist.
- Gjelder anklagen pastor eller styreleder i en menighet, meldes det fra til generalsekretær.
- Gjelder anklagen generalsekretær, meldes saken til Hovedstyrets leder.
- Gjelder anklagen daglig leder i Ung baptist, meldes saken til Landsstyrets leder.
- Gjelder anklagen medlemmer i DNB`s hovedstyre, meldes saken til generalsekretær.
- Gjelder anklagen medlemmer i Ung baptist landsstyre, meldes saken til daglig leder i Ung baptist.

Rutiner for den som mottar mistanke, melding eller anklage

Varslingssaker behandles konfidensielt.

- Når du mottar et varsel, skal du finne et skjermet sted å ha samtalen. Lytt nøye, bekreft det du har hørt og opptre rolig. Gi trygghet og sørg for at den utsatte opplever å bli trodd. Ta gjerne notater under samtalen (om det er naturlig) eller umiddelbart etter. Informer om at alt personen forteller deg vil holdes fortrolig, men at du har plikt til å fortelle det videre til ledelsen.
- Sikre situasjonen for den utsatte og vurder om det er behov for akutt psykisk eller fysisk helsehjelp. Det er ditt ansvar å ivareta personen inntil andre ansvarspersoner overtar. Kontakt generalsekretær (DNB) eller daglig leder (Ung baptist) umiddelbart og informer om situasjonen. Også anonyme henvendelser skal meldes til generalsekretæren eller daglig leder i Ung baptist.. Dersom saken gjelder generalsekretær (DNB) eller daglig leder (Ung baptist), kontakter du styreleder. Kontakt aldri den som anklages.
- Generalsekretær (DNB)/daglig leder (Ung baptist) har ansvar for videre oppfølging av situasjon. Dersom den utsatte er under 15 år, varsler generalsekretær (DNB) /daglig leder (Ung baptist) foresatte og/eller barnevern. Er den utsatte 15 år eller eldre bør kontakt med foresatte skje i dialog med den utsatte.
- Hvis et barn under 16 år forteller om en krenkelse, er det viktig å ikke love hemmeligholdelse. Spør om barnet har snakket med andre, eventuelt med hvem?

Forklar at dette er så alvorlig at foresatte må få vite om det. Unntaket er hvis foresatte selv er involvert i krenkelsen.

- Er den utsatte mellom 16 og 18 år, trengs normalt samtykke fra den utsatte for å gå videre med informasjonen til foresatte. Unntaket er hvis foresatte selv er involvert i krenkelsen.
- Dersom Hovedstyrets leder eller nestleder er direkte eller indirekte involvert i saken avgjøres habilitetsspørsmålet og hvem som skal behandle saken av Baptistsamfunnets kontrollutvalg.
- Det skal gjøres en habilitetsvurdering i alle saker. Dersom det oppstår habilitetsutfordringer bringes saken opp til høyere nivå.
- Hvis det er nødvendig å gi informasjon internt/eksternt om en sak, besluttes dette av generalsekretæren i samråd med informasjonsleder. Har saken utspring i en menighet, skjer dette i samråd med menigheten det gjelder.

Videre saksgang i håndtering av varsler

Det vil alltid være flere personer som er berørt når det kommer en mistanke eller en anklage om seksuelle krenkelser. Alle bør bli ivaretatt. Spesielt gjelder dette den utsatte og den det er varslet om.

Videre saksgang består av innledende undersøkelser, vurdering om forholdet skal politianmeldes og individuelle møter med de berørte partene for å få klarhet i hva som har skjedd.

Saksgang

1. Varsel mottas og undersøkes. Organisasjonen skal ikke etterforske, men få klarhet i om forholdet er et lovbrudd og om det skal anmeldes. I de fleste saker vil den utsatte få bestemme om vedkommende ønsker at forholdet skal anmeldes. Unntak fra dette er om den utsatte er barn under 16 år. Da bør foresatte kontaktes, med dette skje i dialog med den utsatte. Er den utsatte mellom 16 og 18 år, trengs normalt samtykke fra den utsatte for å gå videre med informasjonen til foresatte. Unntaket er hvis foresatte selv er involvert i krenkelsen. I særs grove tilfeller må organisasjonens ledelse vurdere om forholdet vil anmeldes selv om den utsatte ikke ønsker dette, for at politiet skal kunne sette i gang en etterforskning.
2. Hvis forholdet det blir varslet om politianmeldes vil, som hovedregel, ikke den det er varslet om bli kontaktet før politiet er ferdig med sin etterforskning. Dette for å sikre bevis og at politiet får første samtale med involverte parter. Det avklares nærmere med politiet når en kan ta kontakt med den anmeldte, og gjøre det i samråd med politiet. Unntak fra dette er behov for å suspendere personer der vurderingen er at det er stor fare for gjentagelse.
3. Etter at politiet er ferdig med sin etterforskning vil organisasjonen oppnevne kontaktpersoner for den utsatte og for den det er varslet om. Trygg-gruppen kan være behjelpelig med å opprette kontakt med hjelpeinstanser og andre ressurser.

4. Det kan oppnevnes ressurspersoner for andre involverte og det tilstrebes god informasjonsflyt til de deler av organisasjonen der det er nødvendig. Kontakt- og ressurspersonene kan ikke ha tilknytning til eller interesser i den aktuelle saken.
5. Når saken er ferdigbehandlet i politi og rettsinstanser eller i de saker hvor det ikke foreligger en politianmeldelse, vil generalsekretær (DNB)/daglig leder (Ung baptist) med bistand fra AU og /eller Trygg-gruppen arrangere møter med alle berørte parter. Ved valg av bistandspersoner skal det legges vekt på kompetanse og egnethet i forhold til de involverte partene. Det er viktig at alle berørte parter får mulighet til å uttale seg og blir hørt på lik linje. Den det er varslet om kalles inn til samtale til sist slik at det skal kunne legges fram alle anklager og at omvarslede får mulighet til å forklare seg på alle punkter. Dette skjer i nært samarbeid med den anklagedes nærmeste overordnede. Den anklagede skal få informasjon om retten til å ha med seg en bisitter. Det vil føres referat fra samtalene (som behandles konfidensielt), og disse vil være hovedgrunlaget for konklusjon i saken. Taushetsplikten må ivaretas.
6. Den anklagede har rett til å få innsyn i sakens dokumenter, det betyr rett til å få referater fra alle formelle samtaler som vedkommende selv har vært en del av. Han eller hun har også rett til å få innsyn i hvilke anklager den utsatte har kommet med, men har ikke rett til å lese vedkommende skriftlige historie.
7. Den anklagede skal få informasjon om hva som skjer videre, hvilke organer/personer som skal behandle saken og tidsaspektet for den videre prosessen.
8. Om personen det er varslet mot eller personen som har opplevd handlingen(e) det er varslet om ikke ønsker å forklare seg, vil generalsekretær/daglig leder i samarbeid med AU/Trygg-gruppen kunne konkludere på bakgrunn av de fakta de har i saken etter 6 måneder. I saker hvor det ikke foreligger tilstrekkelig fakta i saken på grunn av manglende forklaring fra personen som har opplevd handlingene det er varslet om, vil saken bli henlagt. Varsler som henlegges oppbevares i 3 til 5 år beroende på alvorlighetsgrad. Dette for å kunne ta opp igjen saken om forhold endrer seg, eller det kommer inn nye varsler om samme person.
9. Når en person har begått seksuelle krenkelser, maktmisbruk eller økonomisk mislighold, skal det få konsekvenser (sanksjoner) for menighetens / kirkesamfunnets bruk av vedkommende. Det gjelder også om krenkelsen har skjedd utenom hans/hennes funksjon i menigheten / kirkesamfunnet. Dersom det etter å ha gjennomført samtaler med alle parter konkluderes at det er forekommet brudd på organisasjonens retningslinjer, skal det iverksette sanksjoner etter vurdering av alvorlighetsgrad. Vedtak om sanksjoner gjøres av AU i de respektive organisasjonene. Det skal informeres klagemulighet. Sanksjoner kan være skriftlig advarsel, utestengelse fra felles arrangementer, fratredelse av verv og tap av stemmerett. Sanksjoner kan tidsavgrenses.
10. Eventuelt klage på vedtak om sanksjon sendes skriftlig til det respektive styret innen 3 uker etter at vedkommende har blitt kjent med sanksjonsvedtaket.
11. **Suspensjon:** En person som blir anklaget, mistenkt eller anmeldt for, maktmisbruk, økonomisk mislighold eller seksuelle krenkelser, vil som hovedregel bli suspendert fra verv og oppgaver, inntil saken er avklart med politi, rettsinstans og i organisasjonen. Suspensjon vil også kunne gjelde deltakelse på arrangementer og for

anmeldte forhold utenfor DNB /Ung baptist. Det er nærmeste leder med bistand fra generalsekretær/daglig leder som fatter vedtak om suspensjon. Suspensjonen vil stå inntil nytt vedtak er fattet.

Sanksjoner:

Sanksjoner vedtas og iverksettes etter vurdering av alvorlighetsgrad. Det kan være:

- skriftlig advarsel
- utestengelse fra arrangementer
- fratredelse fra frivillig verv
- suspensjon
- tap av stemmerett lokalt og/eller nasjonalt.

Taushetsplikt versus avvergingsplikt:

- Taushetsplikten skal overholdes, med mindre det foreligger samtykke eller det er lovhjemmel som opphever taushetsplikten, slik som avvergingsplikten.
- Vi har en lovpålagt plikt til å søke å avverge at enkelte former for vold og overgrep skjer. Plikten er beskrevet i straffelovens § 196 og utløses idet du får kunnskap om at handlingen vil skje, eller tror at det er mest sannsynlig at handlingen vil skje.
- Avverging skjer ved å varsle politi, barnevern eller på annen måte søke å forhindre at handlingen skjer. Når du skal avverge vold eller overgrep, er det viktig å samarbeide med den det gjelder – om det er et barn, en ungdom eller en voksen. Dialog og samarbeid må selvsagt tilpasses alder og modenhet, og vil kunne avhenge noe av hvor akutt situasjonen er.
- I akutte situasjoner og ved fare for liv, ring politiet på 122. Du kan kontakte ditt lokale politi på 02800. Er barn involvert, kontakt også barnevernet.
- Avvergingsplikten gjelder for alle, er individuell og et personlig ansvar. Har du for eksempel en overordnet som mener det ikke er mest sannsynlig at et alvorlig lovbrudd vil skje, har du likevel plikt til å søke å avverge dersom du selv mener det er sannsynlig.
- I spesielt alvorlige tilfeller hvor det er stor fare for gjentakelse kan DNB og Ung baptist varsle andre organisasjoner hvis de oppdager at vedkommende har engasjert seg andre steder.

Les mer her: <https://plikt.no/>

Oppfølging i etterkant

Varslingsaker er ofte svært belastende for de involverte og krever at organisasjonen gir god oppfølging, også i etterkant. DNB skal følge opp mottaker av varsel og andre involverte på en god måte. Trygg gruppen bør være tilgjengelige for partene i en periode etter at vedtak er fattet.

Lagring av dokumentasjon

Informasjon og dokumentasjon fra saksgangen lagres i 3 til 10 år beroende på sakens alvorlighetsgrad. I spesielt alvorlige tilfeller kan perioden for lagring forlenges. Denne oppbevares sikkert og konfidensielt i tråd med regler for GDPR.

Politiattest

Ansatte og frivillige ledere over 15 år som arbeider med barn og unge MÅ fremvise politiattest.

Nyttige lenker:

<http://ungbaptist.no/trygg>

<http://www.kirkeligressurscenter.no/>

<http://www.ung.no/overgrep/>

<http://www.suntogsant.no>

<http://lnu.no/trygg>

<http://plikt.no>